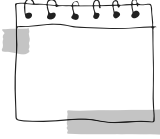

Bölüm 3

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Kapsamında Gebe Sağlığı ve Hemşirelik Yaklaşımları

Aylin MEŞE TUNÇ¹
Kevser İLÇİOĞLU²

Öğrenim Hedefleri

- Gebelik ve güvenli annelik kavramı tanımlanabilir
- Gebelikte görülen fizyolojik değişiklikler bilinir
- Gebelikte görülen psikolojik değişiklikler bilinir
- Gebelik izlemleri hakkında bilgi sahibi olunur
- Gebelikte sağlığın korunması ve geliştirilmesi hakkında bilgi sahibi olabilir

¹ Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, e-mail: aylinmese@sakarya.edu.tr

² Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, e-mail: kevserozdemir@sakarya.edu.tr

SONUÇ

Gebelik dönemi fizyolojik bir süreç olup hem anne adayı hem de bebek için yeni bir başlangıç dönemidir. Gebe bu dönemde psikolojik, fizyolojik değişimler yaşamakta, ayrıca adaptasyon sürecinden geçmektedir. Gebenin bu süreçte sağlığını koruması, yükseltmesi veya sağlığı tehdit eden durumların tespiti gebe ve yenidoğanın sonraki hayatı için oldukça önemlidir. Gebelik taramaları bu sürecin daha kolay ve sağlıklı sürdürülmesi için kritik bir noktadır. Gebelik sürecinde gebeye kazandırılması gereken sağlık davranışları konusunda hemşireye büyük sorumluluk düşmektedir. Halk sağlığı hemşiresi gebeye ve ailesine bütüncül yaklaşarak sürecin daha sağlıklı sürdürülmesinde kilit rodedir. Halk sağlığı hemşireleri, çeşitli meslek gruplarıyla örgüt ve paydaşlar ile halk sağlığı ilkelerini klinik bakım ile bütünleştirerek gebe sağlığının korunması, yükseltilmesi ve teşvik edilmesine katkıda bulunması açısından önemli bir grubu oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akça, D., Gökçay, G., Yıldız, S. E., & Çevirme, A. (2020). Sağlık İle İlgili Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Doğal Doğum Hakkındaki Görüşleri. *Ebelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 91-100
- American Academy of Pediatrics. & The American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG).(2012). *Guidelines for Perinatal Care*.
- American College of Obstetricians and Gynecologists. (2007). ACOG Practice Bulletin No. 86: viral hepatitis in pregnancy. *Obstetrics and gynecology*, 110(4), 941-956.
- Arora, M., & Lakshmi, R. (2021). Vaccines-safety in pregnancy. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 76, 23-40.
- Aygar, H., & Metintaş, S. (2018). Bir Kalkınma Göstergesi Olarak Anne Ölümleri. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi*, 3(3), 63-70.
- Bej, N. K., Satir, G., & Cayir, G. (2020). Effect of Pregnancy Process on Urinary System and Pelvic Floor and Nursing Approach/Gebelik Surecinin Uriner Sistem ve Pelvik Taban Uzerine Etkisi ve Hemsirelik Yaklasimi. *Bezmialem Science*, 8(2), 206-212.
- Bilgin, Z. & Demirci, N. (2019). Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 50 (3) , 167-174 . DOI: 10.16948/zktpb.469571
- Celep, G., & Çamuryudan, A. D. (2017). Gebelikte aşı uygulamaları. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 6(1), 1-10.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC), 2020. Guidelines for Vaccinating Pregnant Women, <https://www.cdc.gov/vaccines/pregnancy/hcp-toolkit/guidelines.html> Erişim tarihi: 17.05.2023.
- Coşkun, A. M., Arslan, S. E. D. E. F., & Okcu, G. Ü. L. Ş. E. N. (2020). Gebe kadınlarda gebelik algısının stres, demografik ve obstetrik özellikler açısından incelenmesi. *HEAD*, 17(1), 1-8.
- Çakır Çolak Y., Soğukpınar N. (2020). Doğurganlık ve Kadın Sağlığı, Neriman Soğukpınar, Birsen Karaca Sydam (Ed.), Doğum Öncesi Bakım (pp.2-12), ISBN: 978-605-9278-59-1: Vize Yayıncılık, Ankara.

- Çoban A., Yanikkerem U.E. (2010). Gebelerde uyku kalitesi ve yorgunluk düzeyi. *Ege Tıp Dergisi*, 49(2):87-94.
- Dad, N., Buhmaid, S., & Mulik, V. (2021). Vaccination in pregnancy—The when, what and how?. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 265, 1-6.
- Davies, G. A., Wolfe, L. A., Mottola, M. F., MacKinnon, C., Arsenault, M. Y., Bartellas, E., ... & Trudeau, F. (2003). Exercise in pregnancy and the postpartum period. *Journal of obstetrics and gynaecology Canada: JOGC= Journal d'obstetrique et gynecologie du Canada: JOGC*, 25(6), 516-529.
- Donahue, J. G., Kieke, B. A., King, J. P., DeStefano, F., Mascola, M. A., Irving, S. A., ... & Belongia, E. A. (2017). Association of spontaneous abortion with receipt of inactivated influenza vaccine containing H1N1pdm09 in 2010–11 and 2011–12. *Vaccine*, 35(40), 5314-5322
- Erenel, A. S., Eroglu, K., Vural, G., & Dilbaz, B. (2011). A pilot study: In what ways do women in Turkey experience a change in their sexuality during pregnancy?. *Sexuality and Disability*, 29, 207-216.
- Fok, W. Y., Chan, L. Y. S., & Yuen, P. M. (2005). Sexual behavior and activity in Chinese pregnant women. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 84(10), 934-938.
- Fuchs, A., Czech, I., Sikora, J., Fuchs, P., Lorek, M., Skrzypulec-Plinta, V., & Drosdzol-Cop, A. (2019). Sexual functioning in pregnant women. *International journal of environmental research and public health*, 16(21), 4216.
- Fuhler, G. M. (2020). The immune system and microbiome in pregnancy. *Best Practice & Research Clinical Gastroenterology*, 44, 101671.
- Grohskopf, L. A., Alyanak, E., Broder, K. R., Walter, E. B., Fry, A. M., & Jernigan, D. B. (2019). Prevention and control of seasonal influenza with vaccines: recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices—United States, 2019–20 influenza season. *MMWR Recommendations and reports*, 68(3), 1.
- Halperin, B. A., Morris, A., Mackinnon-Cameron, D., Mutch, J., Langley, J. M., McNeil, S. A., ... & Halperin, S. A. (2011). Kinetics of the antibody response to tetanus-diphtheria-acellular pertussis vaccine in women of childbearing age and postpartum women. *Clinical infectious diseases*, 53(9), 885-892.
- Hedman C., Pohjasvaara T., Tolonen U. (2002). Effects of pregnancy on mothers sleep. *Sleep Medicine*. 3:37-42. 7.
- Hedman, C., Pohjasvaara, T., Tolonen, U., Suhonen-Malm, A. S., & Myllylä, V. V. (2002). Effects of pregnancy on mothers' sleep. *Sleep medicine*, 3(1), 37-42.
- Henshaw, C., Cox, J., Barton, J.(2009).Modern Management of Perinatal Psychiatric Disorder, *The Royal Collage of Psychiatrist*,124-130.
- Hill, C. C., Pickinpaugh, J. (2008). Physiologic changes in pregnancy. *Surgical Clinics of North America*, 88(2), 391-401.
- Wise, R.A., & Polito, A.J. (2000). Respiratory physiologic changes in pregnancy. *Immunology and allergy clinics of North America*, 20(4), 663-672.
- Ho, A., Flynn, A. C., & Pasupathy, D. (2016). Nutrition in pregnancy. *Obstetrics, Gynaecology & Reproductive Medicine*, 26(9), 259-264.
- Howdieshell, T. R., Heffernan, D., & DiPiro, J. T. (2006). Surgical infection society guidelines for vaccination after traumatic injury. *Surgical infections*, 7(3), 275-303.
- Iemitsu, M., Miyauchi, T., Maeda, S., Sakai, S., Kobayashi, T., Fujii, N., ... & Yamaguchi, I. (2001). Physiological and pathological cardiac hypertrophy induce different

- molecular phenotypes in the rat. *American Journal of Physiology-Regulatory, Integrative and Comparative Physiology*, 281(6), R2029-R2036.
- Ifeagwazi, C. M., Obiajulu, B. M., Chukwuorji, J. C., & Ndukaihe, I. L. (2021). Emotion Dysregulation Robustly Predicts Depressive Symptoms above and beyond Life Events and Social Support in Sub-Saharan African Pregnant Women. *Women's Reproductive Health*, 8(1), 29-43.
- Jarvis, S., & Nelson-Piercy, C. (2020). Common symptoms and signs during pregnancy. *Obstetrics, Gynaecology & Reproductive Medicine*, 30(10), 321-325.
- Kalkım, A., Küçükaya, Z. (2021). Gebe ve Lohusa Sağlığı, Özüm Erkin, Aslı Kalkım, İlknur Göl (Ed.), Halk Sağlığı Hemşireliği (pp:394-431), ISBN978-605-2369-37-1: Çukurova Nobel Tıp Kitabevi, Antalya.
- Kızılkaya Beji N., Aydın Özkan S. (2019). Gebelikte Görülen Fizyolojik/Psikolojik Değişiklikler. Nezihe Kızılkaya Beji (Ed.), Kadın Sağlığı ve Hastalıkları (pp. 285-306), ISBN: 978-605-335-463-5: Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Kızılkaya Beji N., Dişsiz, M. (2019). Gebelik ve Hemşirelik Yaklaşımı. Nezihe Kızılkaya Beji (Ed.), Kadın Sağlığı ve Hastalıkları (pp. 285-306), ISBN: 978-605-335-463-5: Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Klankhajhon, S., & Sthien, A. (2022). A Narrative Review of Physical Activity and Exercise during Pregnancy: Nurse's Role. *The Journal of Palembang Nursing Studies*, 1(2), 49-60.
- Koyuncu, S. B. (2022). Gebelikte Sağlık Davranışları. *Sağlık & Bilim*, 7.
- Köksal, Ş., Küçükerdönmez, Ö. (2020). Gebelik Döneminde Beslenme, Neriman Soğukpınar, Birsen Karaca Saydam (Ed.), Doğum Öncesi Bakım (pp.215-228), ISBN: 978-605-9278-59-1: Vize Yayıncılık, Ankara.
- Küçükdurmaz, F., Efe, E., Malkoç, Ö., Kolus, E., Amasyalı, A. S., & Resim, S. (2016). Prevalence and correlates of female sexual dysfunction among Turkish pregnant women. *Turkish journal of urology*, 42(3), 178.
- Li, J., Umar, S., Amjadi, M., Iorga, A., Sharma, S., Nadadur, R. D., ... & Eghbali, M. (2012). New frontiers in heart hypertrophy during pregnancy. *American journal of cardiovascular disease*, 2(3), 192.
- Liu, L. X., & Arany, Z. (2014). Maternal cardiac metabolism in pregnancy. *Cardiovascular research*, 101(4), 545-553.
- Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV). (2019). Güvenli Annelik: Etki Değerlendirme Araştırması. Ankara: Collectif Danışmanlık
- Makara-Studzińska, M., Plewik, I., & Kryś, K. M. (2015). Sexual activity of women in different trimesters of pregnancy. *EJMT*, 2(7), 1-9.
- National Vaccine Advisory Committee. (2015). The National Vaccine Advisory Committee: Reducing patient and provider barriers to maternal immunizations. *Public Health Reports*, 10-42.
- Ninivaggio, C., Rogers, R. G., Leeman, L., Migliaccio, L., Teaf, D., & Qualls, C. (2017). Sexual function changes during pregnancy. *Inter*
- Nitsch-Osuch, A., Woźniak-Kosek, A., & Brydak, L. B. (2013). Vaccination against influenza in pregnant women—safety and effectiveness. *Ginekologia Polska*, 84(1).
- Özorhan, E.Y., Ejder Apay, S., Şahin Altun, Ö. (2014). Gebelikte Ruh Sağlığı, *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*, 2(3):33-42.

- Psarris, A., Sindos, M., Daskalakis, G., Chondrogianni, M. E., Panayiotou, S., Antsaklis, P., & Loutradis, D. (2019). Immunizations during pregnancy: How, when and why. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 240, 29-35.
- Ramlakhan, K. P., Johnson, M. R., & Roos-Hesselink, J. W. (2020). Pregnancy and cardiovascular disease. *Nature Reviews Cardiology*, 17(11), 718-731.
- Sharma, J. B. (2009). Evaluation of Sharma's modified Leopold's maneuvers: A new method for fetal palpation in late pregnancy. *Archives of gynecology and obstetrics*, 279, 481-487.
- Sperling, R. S., Riley, L. E., & Immunization and Emerging Infections Expert Work Group. (2018). Influenza vaccination, pregnancy safety, and risk of early pregnancy loss. *Obstetrics & Gynecology*, 131(5), 799-802.
- TCSağlık Bakanlığı. Doğum öncesi bakım yönetim rehberi. <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/Eklenti/28085/0/dogumoncesibakimyonetimrehberipdf.pdf> Ankara: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu; 2014.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA), 2018. Doğum Öncesi Bakımın Kapsamı ve İçeriği. http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf Erişim tarihi: 30.04.2023
- Ulaşlı S.S., Ünlü M. (2014). Gebelikte uyku sorunları. *Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi*. 2(2):237-244. 8.
- United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), 2019. Antenatal care. <https://data.unicef.org/topic/maternalhealth/antenatal-care/> Erişim tarihi: 24.04.2023
- Vaswani, A., Karter, J. M., Cosgrove, L., Peters, S. M., & Brodt, M. (2018). Depression screening during pregnancy and the postpartum period: Enhancing informed consent practices. *Women's Reproductive Health*, 5(1), 1-12.
- World Health Organization (WHO), (2020). Maternal health. https://www.who.int/health-topics/maternal-health#tab=tab_1 Erişim tarihi: 18.04.2023.
- World Health Organization (WHO), 2022. Physical Activity <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity> Erişim tarihi: 28.04.2023
- Yiğiter, A. B., & Arslan, T. (2012). Gebelik takibinde güncel yaklaşımlar. *The Journal of Turkish Family Physician*, 3(2), 1-13.